

GORIŠKA STRAŽA

:: Izhaja vsak ponedeljek in četrtek ob 8. uri predpoldne. ::
 Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L.
 :: Za inozemstvo celo leto 30 L. ::
 :: Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo. ::
 :: Odgovorni urednik: ROMAN CEJ. ::

1923

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se plačajo
 naprej in stanejo 6 L. v visočini enega cm v enem stolpu.
 :: List izdaja konsorcij »GORIŠKE STRAŽE«. ::
 :: Tisk »NARODNE TISKARNE« v Gorici. ::
 Uprava: ul. Vetturini 9. Ured.: ul. Mameli 5. (prej Scuole.)

Famo so nam kopali...

Goriških Italijanov se je lotila žalost in jeza, da je glavno mesto Gorica padlo pod oblast Vidma. Ogorčenje se ne more umiriti in dolgo, dolgo časa ne bo utihnilo med goriškim prebivalstvom. S prav divjo silo bo pa planilo na dan šele tedaj, ko bo začelo počasno gospodarsko propadanje goriškega mesta.

Da je Gorica oropana svoje vodilne vloge, se moramo zahvaliti popolni politični nesposobnosti goriških italijanskih strank.

Mi Slovenci smo že pred letom spoznali, da se bo hotel Videm polastiti naše dežele, češ da je Goriška po ogromni večini slovenska, da pride torej vse gospodarsko in politično življenje dežele pod oblast in komando Slovencev.

Vedeli smo, da bodo tako govorili, kajti le narodni razlogi zamorejo danes učinkovati v Rimu! Če bi Videm odkrito priznali, da hočejo le gospodarsko izrabljati in izmzgavati goriško ljudstvo, bi jih v Rimu vrgli iz sobe.

Vsled tega so naši zastopniki v deželnem zboru skupno z drjem. Pettarinom napravili sklep, da se Slovenci odrečejo deželnozborski večini, zato pa mora ostati celokupna dežela nedotaknjena. S tem je bil zadan Vidmu najhujši politični udarec. Izbili smo mu iz roke edino orožje.

Kako bo mogel Videm trditi, da pride Goriško pod komando Slovencev, če so Slovenci izročili oblast nad deželo Italijanom? Če je Italijanom zagotovljeno vodstvo in večina, čemu naj bi ne ostala dežela taka, kot je?

DOL S SLOVENCMI

To je bila edina pot, po kateri se je dala rešiti goriška dežela in njeno glavno mesto. In res, Vidmu je sklep goriškega dež. zbora zmešal čez noč vse račune. Tla so se vdirala pod njegovimi nogami. Toda glei, iznenada mu je skočil na pomoč zavznik iz Gorice. Dvignili so se goriški fašisti in šli v boj proti sklepu dež. odbora. »Slovence je treba ukrotiti!« so vpili. — »treba jim je zlomiti tilnik! Dajmo jih žive raztrgati. Kos Vidmu, kos Trstu in kar ostane, bo za nas. Zvežimo jih v verige, ker so preživi in nevarni!«

Zahtevali so torej, da bi bili Slovenci brezpomembna manjšina v Trstu, manjšina v Gorici, neznatna manjšina v Vidmu, izkoriščani po Trstu, izkoriščani po Gorici, izkoriščani po Vidmu.

Trojno izkoriščanje jih bo že ukrotilo, te trmaste in žilave ljudi.

Orožje, ki smo ga iztrgali Vidmu, mu so potisnili zopet v roko. Vse ostale ital. stranke razen ljudovcev in socialisti so kakor teleta sledile fašistom.

PADLI SO SAMI NOTER.

Toliko časa so črnili in napadali Slovence, da jim je Rim začel verjeti. »Slovenci so res nevarni. Bog obvari, če ostanejo skupaj v dosedanjih goriški deželi. Zato razkosajmo jih. Nekaj jih damo v Trst, vse ostale pa v Videm. Majhne goriške dežele brez gor ne dovolimo nikdar, ker taka drobna deželica ne more samostojno živeti. Je prešibka in gospodarsko gotovo pogine. Zato vsi k Vidmu!«

Tako je šla vsa dežela z Gorico vred rakom žvižgat. Nož, ki so ga dali zonet Vidmu, je treščil v njih lastna prsa. V jama, ki so jo nam kopali, so se sami zvrnili. Bič, ki so ga pletli za nas, je zaplesal po njih lastnih plečih. Zvijali so za nas vrv, sedaj visi sami na njej.

Tudi Slovence je hudo zadel vladni udarec. Nikdar in nikoli se ne bomo sprijaznili z Vidmom in dosledno se bomo borili za samostojno goriško deželo. Mi ne maramo varuhov in jerošov, kajti zrel in sposoben smo dovolj, da na lastni zemlji sami gospodarimo. Toda mi si bomo znali v še tako težkih razmerah pomagati. V našem ljudstvu je življenjske sile dovolj, da se vzdigne in ostane trdno na lastnih nogah. Nas ne boste podrli. Za gospodarsko življenje goriških Italijanov pa je usoda za vselej zapečatena.

S samostojno deželo ste legli v grob, od koder ni vstajenja.

Dolžnost vsakega slovenskega kmeta je, da se naroči na „Goriško Stražo“!

Kaj se godi po svetu.

Zadnjič smo poročali, da so se gospodje na konferenci v Parizu temeljito skregali radi nemške odškodnine. Francoz je hotel po vsej sili, da mu prijatelji dovolijo zasesti nemško rursko kotlino. Dobro vam je še v spominu, kako je Anglež planil razjarjen po koncu in udaril z vso silo po mizi. Spominiate se še tudi, kako je nato vzel kovček in odpotoval v London. Francoz, Italijan in mali Belgijec so ostali sami v Parizu in tuhtali, kaj sedaj. Francoz, ki je vroče-krven in nagle jeze, je zavpil: »Udarimo Nemca! vkorakajmo v rursko kotlino!«

POHOD V NEMŠKO DEŽELO.

In tako prodira sedaj Francija na celi črti v Nemčijo. Osemindeset vlakov, polnih vojaštva drdri v rursko kotlino. Prvi del vojske šteje 45.000 mož, med njimi je 25.000 zamorcev. Pred francosko vojsko prodirajo železni naskočni vozovi, spremlja jo konjenična dva regimenta težkih topov in nad vso deželo krožijo številni zrakoplovi. Rurska kotlina je eden najbo gatejših krajev na svetu. Sama krasna in sijajna mesta z lepimi ulicami in velikanskimi palačami. Malokje je ljudstvo tako gosto naseljeno. Po ulicah in trgih teh silnih mest mrgoli in vrvi sedaj vse polno francoskih vojakov in častnikov v bojni opravi. Zdi se, kakor da se je vrnila v te kraje svetovna vojna. Vojaštvo je zasedlo pošto, brzojav, policijo, železnico in vzelo vso javno upravo v roke. Sedaj je Francoz zadovoljen! Postal je gospodar silnih rudokopov in iz njih bo črpal neizmerno bogastvo. V duhu si že predstavlja, kako gospoduje čez vso industrijo Evrope. To je njegova velika sanja.

Francoz je delal na vse kriplje, da bi mu Nemčija ne plačevala redno odškodnine. V veselje mu je naravnost bilo, da Nemec ne more plačevati. Kajti tako je našel šele vzrok, da vdre v njegovo zemljo.

Z ZVEZANIMI ROKAMI.

Kaj naj Nemčija napravi? Antanta ji je vničila sijajno vojsko, vzela ji je zrakoplove, vse topove, vse strojne puške, vzela njeno sijajno mornarico. Prva armada na svetu je zginila s površja zemlje, Nemca so slekli

do nagega, zvezali so ga na nogah in rokah. Velikam je danes v taki stiski, da se ne more ganiti. Edino, kar mu je ostalo, je protest. In res se dviga iz sredine nemškega ljudstva vihar ogorčenja, ki buči strašno po celi Nemčiji. Na Bavarskem se vršijo burne demonstracije, v Berlinu brzdajo delavski voditelji le z največjim naporom različne množice. Vse stranke, od kapitalistov do komunistov, so v tem trenutku edine. Francoz se boji, da izbrufne v rurskih premogovnikih splošna stavka ali celo upor nemškega delavstva. Tudi za ta slučaj ima že pripravljeno orožje. Če se rudarji ne pokorijo Francozu, jim ustavi živč. Živež ali plačo bo prejemal le tisti delavec, ki izroči Francozom gotovo količino izkopane premoga. Če noče torej udar umreti lakote, mora vzeti kramp v roke in delati.

To postopanje Francozov je vzbudilo odpor tudi v Franciji sami. V Parizu je delavstvo na velikanskem zborovanju napovedalo boj francoski vladi. Neštete množice francoskega proletarijata so proglasile solidarnost z nemškimi brati. Francoski delavski voditelji Cachin je odpotoval celo v rursko kotlino, da naščuva Nemce na splošno stavko. To je skrajno nevarna stvar, kajti francosko vojaštvo bi nemudoma zatrla vsak tak poskus v krvi.

KONEC ANTANTE.

Anglež noče pomagati pri taki stvari. Raje se je umaknil in si umil roke. Obrnil je hrbet dosedanjim tovarišem in začel hoditi svojo pot.

Zveza med Francozom, Angležem in Italijanom, ki se imenuje antanta, je s tem raztrgana. Dolgo časa so bili prijatelji in se ljubili. Držali so trdno skupaj med vso vojno. Ko je pa nastopil mir in si je bilo treba deliti plen, tedaj se je prijateljstvo jelo krhati, dokler se ni te dni razbilo. Za Anglijo in vse človeštvo nastopa nova doba politične zgodovine. Vse kaže, da se bosta združila Anglež in Amerikanec in se obrnila za vedno od Francoza in Italijana. Fronta sovražnikov Nemčije je razbita.

NEUKROČENE STRASTI.

Italija je šla s Francijo. Dobi-la bo sicer nekaj premoža, a po-večala nesrečo Nemčije ter ufr-dila francosko oblast nad Evro-po. Toda že zadnjič smo slišali, da se Italija ne briga preveč za zunanji svet, ker ima v notran-josti obilo dela.

Uredila je nove pokrajine in raztrgala Slovence. preosnavlja armado, ustvarja narodno bram-bo fašistov, odpušča iz službe uradnike in železničarje, izdaja odloke o najemninah in zidanju hiš, ter kroti strasti. ki divjajo po državi. Kajti še sedaj ni pri-šel v deželo red in mir, ki ga je obljubil Mussolini. V neapolj-skem okraju so bili pred včeraj-šnjim krvavi boji med fašisti in ljudovci, ki so se končali z umo-

rom. V mestu Cagliari na Sar-diniji so zasedli fašisti s silo ob-činski dom. V Pisi so izbruhnili spori s fašisti, ki so se končali z umorom. V mestu Pratu pri Fi-rencah je prišlo do krvavih spo-padov, ki so se zaključili s po-žigi hiš in umorom. Tudi v dru-gih pokrajinah besnilo še strasti v prebivalstvu. Tako so pre-tepli fašisti znanega socialista Angelottija, ga tirali na njihov sedež ter ga prisilili, da je izpil 300 gramov ricinovega olja, je-del čokolado, pomešano z bar-vami, ter ga nato pretepli še z bikovko.

Upamo pa, da se navzlic vse-mu povrne s časom v državo mir in red, kajti red je podlaga vse kulture.

Sodnije na Jutrovem.

Organizacija sodnikov Julij-ske Krajine je odposlala 1. ja-nuarja t. l. Mussoliniju spomeni-co, v kateri zahteva, naj se ne-mudoma odpravi na sodnijah slovanski jezik. Sramotni spis je prišel v javnost šele včeraj. Da bo zvedelo naše ljudstvo, s kak-šnimi sodniki imamo opravka v naši pokrajini, priobčujemo v izviru spomenico, četudi se nas loteva gnus. Italijanski ču-varji pravice pripovedujejo Mussoliniju, da se mora Trst še vedno po štirih letih odrešenja uklanjati avstrijskim odredbam in priznavati slovenski jezik na sodnijah. Pred letom 1890 se nobenemu niti ni sanjalo, da bi se moglo na sodnji v drugem jeziku razpravljati kakor izkju-čno v italijanščini. Prosvitljeni sodniki poročajo Mussoliniju tu-di, da so se leta 1883 razsodbe celo v Cerknem proglašale v i-talijanskem jeziku. Štirim ali petim slovenskim odvetnikom, ki jih je podpirala avstrijska vlada se je posrečilo doseči pri-znanje slovenskega jezika na sodnijah v Julijski Krajini. Ti slovenski odvetniki se predrz-nejo zahtevati, da se uvažuje in razpravlja celo danes in to celo na sodnijah v italijanskem Tr-stu v slovenskem jeziku.

In to samo radi tega, ker so še vedno v veljavi avstrijske

naredbe, ki so bile izdane iz so-vraštva nasproti Italijanom.

Tržaški sodniški uradi, so upali, da se nemudoma po odre-šenju, iztrebijo vsi tuji jeziki iz sodniških dvoran.

Končno izjavljajo vsemogoč-ni sodniki, da se mora čimprej napraviti konec jezikovni zme-di, ki žali narodni čut cele Ita-lije.

Neobhodno je potrebno, da se uvede na vseh sodnijah v Julij-ski Krajini izključno italijanski jezik. Ta potreba je upravičena iz zgodovinskih, narodnih in po-litičnih razlogov.

To je v bistvu spomenica sod-nijske zveze v Julijski Krajini. Jedro spomenice je v tem: tudi na sodnijah v Cerknem, Idriji, Bovcu, Kobaridu, Tolminu, Ka-nalu, Ajdovščini, Vipavi, Pe-stojni. Komu bi moral zavla-dati izključno italijanski jezik.

Zemlja, slovenska, denar, s katerim je bilo sezidano sodnij-sko poslopje, slovenski; stran-ke slovenske; odvetnik, Slove-nec; mogoče celo sam državni pravdnik, Slovenec. Toda vsi ti ljudje bi ne smeli govoriti med seboj v slovenskem jeziku, tem-več v italijanskem. Če bi pa ne znali italijanščine, bi moral na-stopiti tolmač in jim omogočiti sporazum. To bi bila sicer še vedno sodnija, toda takšne ne najdete niti pri Indijancih.

Ljudovci za avtonomijo.

Poslanec Degasperi, ki načeljuje 106. poslancem ljudske stranke v rimski zbornici, je na sv. treh kraljev dan imel v Tri-dentu pomemben govor. V uri, ko je fašizem vničil starodavne avtonomije Tridentinske in Ju-lijske Krajine, smatra Degaspe-ri za potrebno, da ljudska stran-ka vnovič visoko dvigne pra-por avtonomistične misli. Temelj ljudskega programa — je nadaljeval Degasperi — je svoboda in avtonomija občin, dežele, pokrajine. Te enote se-stavljajo ljudsko državo, katera spoštuje vse te naravne edinice. Ljudska stranka je ta ogelni ka-men postavila na kongresu v Benetkah leta 1921.

Največji državniški italijanske-ga preporoda so bili naklonjeni avtonomistični misli. In v letih, ko je centralizem zavedel dr-žavo v težko zagato, je znova udaril iz italijanskega ljudstva na dan klic po avtonomiji občin, dežel in stanov. Ljudska stran-ka je dvignila to zahtevo na ščit in ne bo popustila od nje.

Nato je poslanec Degasperi prešel na vprašanje novih po-krajin. Opisal je triletno borbo novih pokrajin za občinsko in deželno avtonomijo. V tem boju je stala ljudska stranka na čelu avtonomistov. Sedaj pa je vla-da raztegnila na nove pokrajine italijanski občinski in deželni

zakon, in stem na en mah vniči-la avtonomije. Poslanec izraža upanje, da bo vlada čimprej udeistvila svoje načrte o decen-tralizaciji. Že se množijo v vr-stah fašistov glasovi, ki terjajo decentralizacijo.

Govornik je končal z mislijo, da stojijo izven ljudskih vrst pripadniki drugih narodov, ki so tudi avtonomisti. Ljudska stranka od boja za avtonomijo ne bo odnehala, ker njen cilj je, prenoviti ustroj države.

SOŽALNICA DON STURZA.

Vodja italijanske ljudske stranke je poslal Degasperiju in tridentinskemu ljudstvu sledečo brzojavko: »Delim z vami žalost radi odprave avtonomije, za katero se tudi avtonomistična Italija bori že 22 let. Ljudska stranka tudi danes poudarja svoj avtonomistični program. Živo želi, da bi iz nedotakljive avtonomije ljudstva mogla vziti svoboda samoupravnih teles.

Politični tajnik don Sturzo. kakor smo v prvi številki »Stra-že« poudarili, niso le Slovenci, ki zahtevajo avtonomijo ljudstva. Po vsej Italiji odmeva že klic po avtonomiji! Kljub fašistovskemu pritisku raste gi-banje vedno krepkeje. Najboljši dokaz je govor Degasperiju in brzojavka Sturza.

Teptanje zakona,

Mnogo je duhovnikov, učite-ljev, obrtnikov in tudi delavcev na Primorskem, ki niso z anek-sijo postali državljani po pol-nem pravu, temveč imajo zgolj pravico do opcije.

Pravico do opcije določujeta člena 71. in 72. svetogermanske pogodbe. Člen 71. daja pravico opcije onim, ki so v novih po-krajinah pristojni, a ne tu roje-ni, kakor tudi osebam, ki so po-stale pri nas pristojne šele po 24. maju 1915. in osebam, ki so tu pristojne samo radi službe.

Te osebe imajo po zakonu pravico do državljanstva in dr-žava jim ga ne sme odbiti. Vsem drugim, ki so zapopadeni v členu 72. in nekem kr. odloku iz leta 1920, pa država po svoji

volji in brez razloga lahko od-bije državljanstvo.

Kraljeva prefektura v Trstu pa je protipostavno zbrisala vsako razliko med enimi in dru-gimi in samovoljno podeljujeb državljanstvo, kakor se ji zdi in zljubi. Višek je v tem, da se kr. prefektura sklicuje pri teptanju zakona na zakon sam, in sicer na čl. 73.

Tako je do danes vlada, ko-likor nam je znano, odbila sko-ro vsem ljudem jugoslovenske narodnosti brez vsakega razlo-ga državljanstvo. Tako hoče kr. prefektura v Trstu v vsakem slu-čaju deliti milost ne pa pravico.

Načrt italijanske vlade je tudi v tem slučaju jasen. Temu ljud-stvu je treba vzeti učitelja in

Jules Verne:

ČRNA INDIJA

ROMAN.

Prosto poslovenil Z. Z.

Po teh besedah je James Starr ob-jel najstarejšega rudarja, ki so mu solze stopile v oči. Nato so pristopili plezalci iz različnih jam in zadnjič podali inže-nerju roko, medtem ko so ostali rudarji mahali s čepicami in dajali svojim ču-stvom izraza v vzklikih: »Zbogom, Ja-mes Starr, vodja in prijatelj naš!«

To slovo se je rudarjem globoko vtisnilo v srce. Le polagoma so mračni zapustili obširno dvorišče. Okrog Ja-mesa Starra se je zgrnila tišina, ki je kmalu zakraljevala nad tem prej tako življenja polnim krajem.

Ob Starru je ostal samo še edini mož, to je bil nadpaznik Simon Ford. Kraj njega je stal petnajstletni mlade-nič, njegov sin Harry, ki je bil že nekaj let zaposlen v tem rudokopu.

James Starr in Simon Ford sta po-znala drug drugega in se tudi spošto-vala.

»Zbogom, Simon«, je dejal inžen-er.

»Zbogom, gospod James«, je odvrnil nadpaznik, »oziroma, recite mi raje: Na svidenje!«

»Da, da, Simon«, je ponovil James Starr, »saj veste, da me bo vedno razve-selilo, kadar se bom sešel z vami in mo-gel pokramljati o onih lepih, starih ča-sih, ki smo jih tu preživeli.«

»Vem, gospod James.«

»Moja hiša v Edinburghu vam bo vedno odprta!«

»O, Edinburgh je daleč«, je odvrnil nadpaznik in zmajal z glavo; »o, to je zelo daleč od dorhartske jame!«

»Daleč, Simon, kje pa vendar mi-slite bivati?« »Tu, na tem mestu, go-spod James; mi tega kraja ne zapusti-mo! Moja žena, moj sin in jaz si bomo že znali urediti, da bomo mogli ostati rudniku zvesti!«

»Ostanite zdravi, Simon«, je odgo-voril inžen-er, ki se je komaj obvlado-val, tako ga je prevzelo.

»Ne, vam rečem še enkrat, ne ostanite zdravi«, temveč na svidenje, gospod James. Verujte Simonovi besedi, še se snideva tu, v Aberfoylu!«

Inžen-er ni hotel ugrabiti nadpazni-ku te poslednje nade. Mladega Harryja je objel z vso prisrčnostjo, Simonu Fordu pa je zadnjič stisnil roko in za-pustil dvorišče.

Ta prizor se je torej odigral pred desetimi leti, toda navzlic nadpaznikovi želji, da bi se vnovič sešla, ni gospod Starr čul o Fordu poslej ničesar več. Po zelo dolgem razstanku pa je zdaj nena-doma prejel od Simona Forda pismo, v katerem ga ta vabi, naj brez odloga od-potuje v Aberfoyle, v star premo-govnik.

(Dalje.)

z. Društva! Prednost je prišel. Pozivljamo vse zavedne člane in članice, da o priliki porok, veselje in prireditve nabirajo za sklad Prosvetne Zveze.

Zbirka kupletov.

Našim društvom naznanjamo, da izda Prosvetna Zveza v najkrajšem času zbirko kupletov, ki so jih zložili razni

skladatelji, med njimi tudi naš priljubljeni V. Vodovivec. Ti kupleti bodo nudili obilo zabave pri pustnih veseljah. Društvo, ki povprašuje po kupletih, priporočamo poleg omenjene zbirke, ki bo šele izšla, St. Premrla »Smrkav kuplet« in 3 Grumove kuplete, ki jih ima v zalogi Knjigarna K. T. D. v Gorici.

Koliko časa bo trajala vojaška služba.

Vlada je priobčila kraljevi odlok, ki ureja na novo vojaško službovanje. Važni ukrep vsebuje sledeča določila:

1. Vojška služba traja redno 18 mesecev.

2. Izjemoma se zniža službovanje na 3 mesece.

3. Pravico do 3 mesečne službe ima **edini** sin očeta, ki je stopil v 65. leto starosti. (Ne 60. leto, kakor je pisala pomotoma »Edinost«).

Nadalje imajo pravico do 3 mesečne službe:

4. **Edini** sin očeta, ki nima še 65 let, je pa **trajno** nesposoben za primerno delo.

5. **Edini** sin očeta, ki nima še 65 let, je pa vsled vojaškega službovanja pohabljen ali vpokojen.

5. **Prvorojeni** sin očeta, ki se nahaja v enakih okolištinah kakor zgoraj (torej 65 let star ali pa mlajši od 65 let, toda trajno nesposoben za delo v vojaški službi pohabljen ali vpokojen), če nima nobenega sina, starejšega od 16 let. (Ne 20 let kakor piše pomotoma »Edinost«).

6. **Edini** sin matere vdove, dokler je vdova.

7. **Prvorojeni** sin matere vdove, dokler je vdova in če nima sinov, ki so starejši od 16 let. (Ne 20 let, kakor piše pomotoma »Edinost«).

Edini sin vdove je torej brez-pogojno upravičen služiti le 3 mesece, prvorojeni sin pa le tedaj, če ni nobenega drugega sina, starejšega od 16 let.

8. **Edini** vnuk deda, kateri je stopil v 70. leto starosti in ki nima sinov nad 16 let starih.

9. **Edini** vnuk babice, ki je vdova in nima sinov nad 16 let starih. Ni treba, da bi babica imela 70 let, je lahko tudi mnogo mlajša.

10. **Prvorojeni** sin brez očeta in matere, ki nima bratov nad 16 let starih.

11. **Edini** brat sester brez matere in očeta, ki so neporočene ali pa vdove brez sinov, starih nad 16 let.

Vpoklicanec ne sme torej imeti nobenega brata in od njegovih sester ne sme imeti nobena moža.

12. Zadnji sin brez matere in očeta, ki ima brata, kateri je trajno nesposoben za delo, ako (in ne ali, kakor stoji v »Edinosti«) se mora smatrati druge brate za nedostajajoče v družini.

13. **Prvorojeni** (ni treba, da je

edini) sin matere vdove, če je njegov oče umrl na ranah ali bolezni, ki si jih je nakopal v vojaški službi.

14. **Prvorojeni** brat med osirotelimi otroci, če je njih oče umrl vsled bolezni ali ran, ki si jih je nakopal v vojaški službi.

15. **Edini** potomec družine, če je njegov oče umrl na bolezni ali ranah, ki si jih je nakopal v vojaški službi. (Oče mora biti mrtav, če oče še živi, ter ni star 65 let in trpi na bolezni, ki jo je dobil v vojaški službi, mora edini potomec 18 mesecev k vojakom in ne 3 mesece, kakor pomotoma piše »Edinost«).

16. Pravico do 3 mesečne službe ima tudi vojak, katerega krvni brat je umrl na bolezni ali ranah, ki si jih je nakopal v vojaški službi. Ta pravica se izgubi, če je že drugi brat iz istega razloga služil le 3 mesece.

17. Nadalje vojak, čigar brat je pohabljen ali vpokojen v gled vojaške službe. Ta pravica se izgubi, če je že drugi brat služil iz istega razloga samo 3 mesece.

Kot neobstoječe člane družine je smatrati tiste osebe, ki so 1) trajno nesposobne za delo, ki so 2) odsotni (proglasiti jih mora za odsotne sodišče) in 3) osebe, ki so v zaporu za dobo 12 let.

IZREDNA OPROŠČENJA.

Vojni minister pa sme v posebnih slučajih določiti, da se oni vpoklicanci, ki imajo pravico do 3 mesečne službe, popolnoma oprostitjo vojaščine. »Straža« je pisala zadnjič, da se bodo vsi taki vpoklicanci opustili vojaške službe, toda kakor vidimo iz odloka, bo vojni minister oproščal take fante le od slučaja do slučaja. Treba bo torej vlagati prošnje. Nadalje sme minister poslati domov vse ali le nekatere vojalke, ki so telesno slabo sposobni za vojaško službo, ali so manjši od 1 m. 54 cm. Vojaška doba se sme skrajšati tudi tistim vojakom, ki so dovršili tečaj za predvojaško izobrazbo. Nadalje pošlje lahko minister pred časom domov vse vojalke, ki so se posebno izkazali v vojaški službi in so bili vzornega vedenja. Službena doba se lahko izjemoma skrajša tudi v slučaju posebnih družinskih razmer.

Končno je ministru dana splošna oblast, da dovoli vojakom, ki so sedaj pod orožjem, krajšo službeno dobo nego 18 mesečna.

MESTNE NOVICE.

Razkroj goriškega fašizma.

Gibanje goriškega fašizma je v razkrajanju. Zmedo je povzročila med fašizmom v Gorici vest, da se Goriška združi z Vidmom.

Jasno je, da je fašiste, ki so rojeni v Gorici neprijetno zadela odredba fašistovske vlade, da se uniči samostojnost goriške dežele in neodvisnost Gorice. Tudi brzopjavke, ki jih je pošiljal Mussolini senatorju Bombiču, fašistom in vsej italijanski javnosti, da so za Goriško neprijetno odredbo marekovali oziroma državno in narodno celoto, niso mogli pomiriti in zadovoljiti fašistov, rojenih na Goriškem. Ravno nasprotno pa je vplivala odredba ministerskega sveta na fašiste iz starih pokrajin kraljevine Italije. Ti so bili z njo popolnoma zadovoljni. Pozdravili so tudi priliko, da se spravijo na domače goriške fašiste z najrazličnejšimi očitki, da so proti Mussoliniju in njegovi vladi, da so nedisciplinirani. Zahtevali so od njih, da se ukazom fašistovske vlade brez najmanjšega odpora vdajo. Ukrenili so vse, da bi očrnili domače goriške fašiste pri Mussoliniju in drugih merodajnih voditeljih fašizma. — Med drugim so poslali fašisti železničarji iz starih italijanskih pokrajin na Mussolinija sledeč brzopjav: »Fašisti - železničarji v Gorici, udani svetim narodnim čustvom so podvrženi nasilju proti italijanskim elementom, ki so započeli tudi protivladno gonjo. Prigodili so se celo spopadi. Tudi fašisti sramotijo presvitlega voditelja. Prosimo zaščito in spoštovanje svetih idealov domovine. Zastopnik železničarjev: Lanzavecchia.

Dne 8. januarja, pozno zvečer je zborovalo vodstvo fašistovske železničarske zveze. Ker se je pojavilo celiko nasprotstvo med domačimi fašisti in onimi iz kraljestva, so fašistovski železničarji sklenili sledeče:

1.) Železničarska zveza se nemudoma razpusti; 2.) sedanje vodstvo se spremeni v akcijski odbor. 3.) Ustanovi se nova fašistovska zveza iz pristnih in vernih italijanov. 4.) **Prepoveduje se vsak stik s krajevno skupino fašistovske stranke v Gorici.**

Iz tega je razvidno, da smatrajo železničarji - fašisti iz starih pokrajin edino sebe za pristne in pravoverne Italijane. Mnogi so mnenja, da so vprizorili proti domačim - goriškim fašistom grdo gonjo samo radi tega, da lahko vržejo iz svoje zveze vse železničarje - Goričane in druge njim neljube osebe. Za vsem pa tiči skrb za kruh: Vlada hoče odpustiti 60 tisoč železničarjev iz službe. Fašisti iz starih pokrajin hočejo, da odpusti vlada goriške, domače fašiste. Njih pa naj pusti v službi.

Pismo videmske sestre.

Sedaj, ko je Videm dosegel, kar je hotel, se dela zelo prijaznega Goričanom. Gospodarsko nadvlado nad goriškim mestom so dosegli in zato so postali do Gorice čez noč zelo ljubezni. V tolažbo za gospodarsko smrt je poslal videmski župan Spezotti Gorici javen pozdrav v roke senatorja Bombiga. Pisemce med drugim pravi: »Vam, Jurij Bombič, ki ste za sveto Gorico toliko delovali in trpeli, pošilja v času jeze in užaljenosti naš Videm iskreno in ljubezni polno besedo.

Poslušajte in doumite našo besedo. To zahtevalo vaši veliki pokojniki, ki niso imeli tolažbe, da pozdravijo bleščečo zarjo svobode, to zahteva Karol Favetti in Horacij Rismondo. (Ta dva moža sta znana goriška italijanska rodoljuba. Op. ur.) To zahtevalo trepetajoči duhovi naših junakov iz Osoppa in Moghere in vsi oni, ki jih je dala postreliti Avstrija na našem griču... To zahtevajo vaši mučeniki, vaši begunci, vaši preganjanci in več kakor 14 tisoč vojnih sirot.

Kaj hoče Gorica? Biti hoče v sredi tujerodnega ljudstva še nadalje središče, iz katerega se širi italijanstvo.

Kaj hoče Videm? Ustvariti hoče z združenim Furlanijo najmočnejšo trdnjavo in največjo silo narodnega prodiranja na najbolj občutljivi meji domovine.

Pri izvrševanju te velike naloge bo potreboval Videm vsestranske pomoči Gorice, kakor mora imeti tudi Gorica popolno gotovost, da bo Videm z njo sodeloval v popolnem bratstvu.

Cemu bi si torej napovedovali vojno? Ali mislite, da iz gor ne gledajo več na nas sovražniki s srepimi očmi, v katerih se bliska obenem stari gnev in nov pohlep?

Nič ne sme več ločiti Vidma od Gorice, Gorico od Vidma. Obe sestri morata sedaj razširiti roke, da se obiameta...

Tako se glasi prelepo pisemce Vidma. Mi smo mnenja, da ne bo nič pomagalo. »Obe sestri« bosta morda res razširila roke, toda ne da se obiameta, temveč da se pošteno nabunkata in si izpulita lasi iz glave... Prej je Videm zasadil Gorico nož v srce, sedaj pa pravi: »Bodimo prijatelji! Daimo se objeti, saj veš, da sem te zabodel iz same ljubezni. Niti od daleč ne slutiš, kako dobro je zate, da si zaboden!« Res, čudne, zelo čudne so take sestre.

Koncert Goriškega kvarteta. Danes zvečer točno ob 9. uri se bo vršil v dvorani Mazzini koncert Goriškega kvarteta z zelo zanimivim sporedom. Vstopnina 2 liri. Sedeži 3 lire.

Splošno slovensko žensko društvo v Gorici naznanja, da otvori tečaj za praktično šivanje in krojenje za gospe in gospodične. Obiskovalke bodo pri našale blago, katero jim bo spretna šivilja urezala s potrebnimi navodili tako, da si bo lahko vsaka obiskovalka tečaja delo sama doma ali pri tečaju

Ali si že plačal naročnino „Goriške Straže“ za 1923?

Pošlji takoj 15 L. pa dobiš „Goriško prafiko“ zastoj.

duhovnika, izobraženega kmeta in delavca, potem bo naše. Potem ga bomo vodili in vladali, kakor se bo nam zljubilo.

Gospoda pa naj ve, da se tru-

di in napenja zastonj! Vsi vaši napori, se bodo ravno tako zlomili, kakor se je zlomil naval Nemcev ob trdem značaju slovenskega ljudstva.

KAJ JE NOVEGA NA DEŽELI.

Nesreča v Ložicah.

V zadnji »Gor. Straži« smo poročali o veliki nesreči, ki se je dogodila v Ložicah dne 6. januarja na sv. tri kralje. V municijem skladišču, ki se nahaja komaj sto do dve sto korakov od vasi oddaljeno, se je sprožila granata. Štirje delavci so bili ubiti; 7 oseb je bilo ranjenih, med temi tudi trije domačini: poštar Brdou Alojzij, poštarica Drašček in gostilničarka Krašček Karolina. Eksplozija je povzročila tudi veliko škodo na poslopih v Ložicah in v Globnem pri Desklah. Na lice mesta sta prišla takoj po nesreči viceprefekt iz Gorice in divizijski general. General je naročil procenti vso škodo. Poškodovana so bila poslopja 33. posestnikov v Ložicah in 10. posestnikov v Globnem. Škoda znaša nad 180 tisoč lir. Dolžnost vlade je, da poskrbi, da ne bodo revni posestniki trpeli te škode, temveč da prisili firmo, ki je za to nesrečo odgovorna, da izplača prizadetim poškodovancem vso škodo do zadnjega vinarja. To lahko še z večjo upravičenostjo zahtevamo, ker je domače županstvo pravočasno opozorilo viceprefekturo v Gorici na grozečo nevarnost. Župan na Anhovem g. Tinta je že 12. avgusta 1922. opozoril s pismom št. 797-22 viceprefekturo v Gorici na premajhno oddaljenost municijskega skladišča od vasi Ložice. Povdarjal je, da pomeni ta bližina veliko nevarnost za življenje in imetje domačega prebivalstva. Zato je tudi zahteval od viceprefekta, da primerno ukrene, da se ta nevarnost odstrani. Isto zahtevo je domače županstvo vdrugič in tretjič ponovilo.

Županstvo je prejelo dne 15. septembra 1922. od viceprefekture pod št. 7164-B. sledeči odgovor: na... Vašo vlogo z dne 11. avgusta v zadevi municijskega skladišča Vam pojasnujemo, da ni takozvano municijsko skladišče v Ložicah nič drugega kot začasno mesto, na katero se dovažata strelivo, da se ga izprazni. Z delom so že začeli ter se živahno nadaljuje, tako da bodo v kratkem času izčistili to cono. Strelivo se pa ne bo na omenjenem mestu izpraznjevalo, ker bi moglo vznemirjati ljudi in oškodovati nepremičnine. Munijski urad v Gorici me pooblašča, da popolnoma zagotovim domače prebivalstvo, da je izven vsake nevarnosti, ker se zbiranje streliva vrši po posebnih predpisih in v posebnih okrajih, da so neudeleženci pri delu popolnoma na varnem. Za viceprefekta je podpisal Gotardi.

Županstvo je na ta dopis še isti dan odgovorilo, da ga jemlje na znanje ter da odklonja najmanjšo odgovornost za vsako morebitno nesrečo, ki se lahko pripeti vsled nakopičenja municije v bližini sela Ložice, bodisi ljudem ali pa na imetje. Čisto jasno je, da ne zadene domačega prebivalstva pri vsej nesreči niti najmanjša odgovornost; domače županstvo je po svoji previdnosti — za kar mu se na tem mestu najtopleje zahvalimo — pravočasno in energično izpolnilo svojo dolžnost. Zato morajo dobiti družine ubitih, ranjenih in poškodovanih popolno odškodnino, naj jo potem plača firma, ki je prevzela delo ali pa vlada, ki je dopustila da se v oddaljenosti 100—200 metrov od vasi nabira in izstreljuje municija ter pri tem celo zagotavlja županstvo in domače prebivalstvo, da ni nobene nevarnosti.

Gospodinjski tečaj v Tomaju. Zavod šolskih sester v Tomaju na Krasi odpravi dne 1. februarja tek. leta petmesečni gospodinjski tečaj. Sprejmejo se dekleta, ki so dovršile ljudsko šolo in dosegle starost 16. let. Prošnje za sprejem se vlagajo na vodstvo zavoda, in sicer do 20. januarja. Prošnji se priloži krstni list in zadnje šolsko spričevalo, oziroma odpustnica. Natančnejša pojasnila daje zavod; pismu naj se priloži znamka za odgovor.

Nabrežina. Preteklo nedeljo je blagoslovil na trgu pred cerkvijo prevzvišeni knez nadškof mgr. Sedej naše nove zvonove. — Š šopkom v roki je pozdravila deklica ljubljene nadpastirja, na hišah so plapolale zastave, svirala je naša in fašistovska godba, slišali smo slovenski in italijanski govor. Praznosta, ki smo jo nekaj let čutili je stem, da imamo zopet zvonove odstranjena.

Nadškof P. Zecchini bivši špiritual v tuk. centr. semenišču se mudi te dni v Gorici. Določen je za zastopnika sv. stolice v Silvianiji.

TOMAJ.

Pevsko - brašno društvo Tomaj je imelo 24. dec. občni zbor. Izvolil se je nov predsednik, podpredsednik in tajnik. Knjižničar je poročal o knjižnici, katera se je pod njegovim vodstvom povečala v 1 letu za nad 100 knjig, tako, da šteje sedaj kakih 250 knjig. Tudi dekleta čitajo precej. Od novega odbora se pričakuje, da bo društvo dvignil, ter zlasti poskrbel za predavanja in izobraževalno delo otrok.

KOPRIVA.

V Koprivi so nameravali Openci prirediti na Silvestrov večer veselico. Prišli so pa fašisti in jim prireditev preprečili, ker

se Openci niso hoteli vdeležiti fašistovske prireditve na Opčinah. Koprivci so morali potem fašiste peljati do Dutovelj.

S Kobariškega. Pri nas se življenje razvija po razburkanih dneh krnskih dogodkov — žalostnega spomina — vsakdanje, mirno, brez posebnosti. — Snega letos še nismo imeli. Okoličani — hribovci si ga močno želijo, da bi lažje spravili domov krmo in drva. — Na Silvestrovo so priredili tržani ples. Dovoljenje do polnoči je dala običajna oblast — po polnoči baje pa fašisti, ki so bili na ples povabljeni. Pa vedo, kaj se spodobi, ti gg. fašisti, ki so povabili na svoj ples 6. t. m. vse tržane in tržanke. Priti so morali vsi. Pust! Pa drugič še kaj.

Tolmin. Na staro leto smo začeli tu s sv. misijom. Vodili so ga oo. lazaristi. Ljudstvo se je pridno in v velikem številu vdeleževalo govorov in sv. zakramentov. Čuti pač potrebo, da vpostavi razvaline in razdejanja, ki mu jih je prizadela vojna na duši. Tako je prav, saj smo iz duše in telesa.

Vrtojba. — Javna varnost v našem kraju je pod ničlo. Tatvine so na nočnem redu. V ponedeljek in torek po noči so znano neznani uzmoviči obiskali osem hiš, od koder so odnesli vse, kar jim je prišlo pod roko: kolesa, perilo, jestvine, itd. najhujše so pa trpeli »kokošnjaki«. Ljudstva se polasča razburjenost. Opozorjamo kr. orožnike v Šempetru na te stvari, ki spadajo v njihov delokrog. Če si bo ljudstvo, v opravičeni ogorčenosti samo iskalo in delalo pravico, in če bode kosti kate-

Iz Idrije. Leta 1922 je bilo v našem mestu poročenih 41 parov, rodilo se 147 otrok, umrlo 107, obhajil je bilo nad 34.000.

Za božične praznike smo dobili nove zvonove za župno cerkev in 3 podružnice. Skupaj 12 zvonov. Glas je močan, zaokrožen, ubrano čist. Pri župni cerkvi tehta veliki zvon 2204 kv. Bovili trdi, da je H. a je veliko bolj C. Akord C es. ges. C, se prav lepo sliši, dasi je to nenavadnega. Pri kembelnih je treba povsod pridejati, ker se trdka ne drži pravila, naj bode kembelj 40 krat lažji kot zvon.

Sicer smo veseli, da smo jih dobili, naj bi bili le trpežni!

Avče. Dne 26. decembra 1922. so priredili naši šolski otroci lepo uspelo šolsko veselico ter so bili pri božičnem drevescu vsi obdarovani. Da je našim ljubim otročičem tako lepo uspela veselica, se imamo zahvaliti našemu šol. voditelju g. Gorjupu, g. učiteljici Kemperle, soprogi šolskega voditelja in njegovi obitelji. Hvala lena za trud in požrtvovalnost. — Več voditeljev.

Trnovo pri Kobaridu. Koder zlato solnce hodi, se pesmi pevajo povsodi. Tako so tudi pri nas zapele za božične praznike par lepih božičnih pesmic, naša domača dekleta, za kar se jim toplo zahvaljujemo. Ne smemo pozabiti našega vrlega organista Franceta Trebšeta, ki nam vzdržuje ta majhni ženski zbor. Srčno se mu zahvaljujemo in ga prosimo, da nas v kratkem zopet razveseli z lepimi slovenski mi zbori.

Nabrežinski kamnoloni.

Poslanec Šček je stavil na ministrstvo javnih del ter na ministrstvo industrije in trgovine sledečo interpelacijo:

Želel bi vedeti, kaj mislite ukreniti, da se zboljša žalostne razmere v nabrežinskih kamnolomih. Obrat kamenolomov je bil vsled vojne ustavljen; danes se pa obrat obnavlja in nabrežinska kamenolomska industrija hoče priti na višino, na kateri je bila pred vojno, ko je zaposlovala na tisoče delavcev.

Odgovor: Obveščamo Vas, da smo s 1. januarjem 1922 uvedli, v pospeševanje kamenolomske industrije, staro krajevno železniško tarifo št. 401 kot izredno tarifo št. 120, ki je bila ukinjena vsled vojne do 31. dec. 1921.

Omenjena tarifa, ki je zelo nizka in večkrat ne krije niti obratnih stroškov, je veljavna za vse postaje, kjer so kamenolomi; toda dosedaj Nabrežina ni še vpisana v tozadevni seznam, ker ni nihče za to prosil.

Prosvetna zveza

Z. Socialni tečaj v Števerjanu. Delo, ki ga vztrajno nadaljuje Prosvetna Zveza, rodi razveselje uspehe. Kdor se je vdeleževal dvodnevnega socialnega tečaja v Števerjanu, bo moral pritrditi, da je Prosvetna Zveza lahko ponosna na krasna predavanja in veliko število vdeležencev, katerih smo našli povprečno 200. Ta tečaj je zopet prinesel solnce v naša Brda in budil med mladino veselje za izobrazbo. Na tečaju, ki ga je vodil g. zvezni tajnik Terčeli, so predavali gg. Kralj, dr. Bitežnik, dr. Besedniak, posl. Šček, dr. Brajša, dr. Jakončič in prof. Terčeli. Vdeleženci so z izrednim zanimanjem sledili govornikom in se vneto vdeleževali debate. Čas tečaja je vladal vzoren red. Tečaj se je zaključil v nedeljo zvečer. V ta namen je števerjansko Prosvetno društvo vprizorilo igro »Navadni človek«, ki je povzročila padla. Po igri se je vršil komerz, pri katerem je burno pozdravljen govoril g. poslanec Šček, preds. Prosvetne zveze dr. Brummat, g. nadučitelj L. Likar, domači g. kurat in vdeleženci tečaja. Pri komerzu je sodeloval vrli goriški godbeni krožek in dobro izučeni društveni pevski zbor »Zeleni car« je pa spretno in duhovito vladal svoje podanike in jim dal marsikaj pametnih naukov. Zlasti je razveselil vdeležence g. solist J. Bratuž, ki je z občutkom in s krasnim glasom in poudarkom zadel par umetnih solosevov.

Splošno veselje in zadovoljstvo, ki so ga odnesli od tečaja domačini in vdeleženci iz Cerkve, Vipolže, Oslaviče, iz Kojškega in drugih okoliških vasi, najbolje kaže potrebo prosvetnega dela v naših Brdih. Naj bi se zdramile tudi ostale vasi in začele s prenotrebno izobraževalnim delom!

Z. Okrožna seja za cerkljansko prosvetno okrožje se bo vršila dne 14. jan. v Cerknem. Vabljeni so vsi odborniki in društveni predsedniki.

Okrožni tajnik.

izgotovila. S tem bo dana našemu ženstvu lepa prilika, da se v tako važni stroki izuri in si marsikaj prihrani.

Obenem s tem tečajem prične tudi tečaj za francoski jezik, ki bo imel oddelek za začetnike in višji oddelek. Ta tečaj lahko obiskujejo tudi moški.

Z obema tečajema začnemo s 1. februarjem t. l., zato so naprošeni vsi, ki se za te tečaje zanimajo, da se prijavijo do 25. t. m. v društvenih prostorih v »Trgovskem domu« ob torkih in četrtkih od 2.—4. ure pop. Za te

tečaje se bo plačevala šolnina, ki se ob določila po številu prijavljenih.

Zglasijo naj se tudi oni, ki se zanimajo za učenje ruščine.

Stariši naj pošiljajo deklice od 9. do 14 leta k tečaju za krpanje, šivanje in vezanje, ki se bo vršil vsako sredo od 2.—4. ure pop. tudi v društvenih prostorih.

Članicam »Splošnega slov. ženskega društva« se naznanja, da se vrši v nedeljo 21. t. m. skupni sestanek s predavanjem. Vdeležite se ga v velikem številu!

Iz kmetsko delavske zveze.

Železniška uprava bo proučila zadevo in bo po možnosti uvedla tudi za nabrežinsko postajo znižano tarifo, ki je danes največja olajšava, ki jo moremo dovoliti na železnicah.

Priporočali smo merodajnim uradom, da zaposlijo tudi nabrežinski kamenolom v priizdelovanju kamena, ki ga potrebujejo za zgradbo milanskega kolodvora.

1. Ljudske organizacije so smatrale vedno za svojo dolžnost, nuditi svojim članom brezplačno pravno pomoč. Saj so tudi kmet, obrtnik in delavec navezani premnogokrat na odvetnika in sodnijo, če tudi niso »pravdarji«.

Tudi K. D. Z. ima po pravih nameni nuditi svojim članom pravno pomoč. Sedaj, ko se je ustanovilo že dovolj skupin K. D. Z. po deželi, je vodstvo sklenilo ustanoviti pravni oddelek, ki naj bi nudil članom K. D. Z. brezplačno pravno pomoč. Kateri je naloga pravnega oddelka K. D. Z.? Nekaj primerov: Član K. D. Z. je vablen na sodnijo radi zapuščinske razprave. Večkrat nastaja vsed tega med brati, sestrami in najbližnjimi sorodniki najhujši spori in prepiri, ki se premnogokrat poravnajo komaj na smrtni postelji. Zato bo v tem slučaju naloga pravnega oddelka K. D. Z., da pojasni članu, kakšne pravice ima na podlagi testamenta, in kakšne pravice, če ni testamenta. Ali: Član K. D. Z. ima spor s svojim sosedom radi motenja posesti, radi nakupne, prodajne ali najemniške pogodbe, ali pa ima spor z občino, deželo ali državo. V vseh teh zadevah mu bo pravni prijatelj K. D. Z. pojasnil zakon glede motenja posesti, ali postavbo o pogodbah itd. Nasvetoval mu bo če tre-

ba, da se z nasprotno stranko poravna in kako naj se poravna. Ako pa je poravnava izključena, mu bo nasvetoval, kako naj brani svoje pravice pri sodniji. — Zemljiška knjiga igra v življenju veliko vlogo. Vsak najmanjši posestnik ima ž njo opravilo. Zato bo dajal pravni prijatelj K. D. Z. tudi o zemljeknjižnih zadevah pravne nasvete. Isto velja o eksekuciji, o varuštvu, kakor tudi o kazenskih zadevah.

Gotovi smo, da bo pravni oddelek K. D. Z. obvaroval naše ljudstvo mnogih brezpotrebni pravd.

Pravni oddelek bo vodil dr. Stojan Brajša. Sprejemal bo člane K. D. Z. vsak četrtek od 1½ do 3 popoldne in vsako nedeljo od 10 do 12. dopoldne v sobi uredništva »Gor. Straže«, Gorica Via Mameli št. 5. Pisma, ki so namenjena pravnemu oddelku, se pošiljajo: Tajništvo K. D. Z. pravni oddelek, Gorica Via Mameli št. 5.

Tajništvo K. D. Z. v Gorici.
Socialno-gospodarski tečaj K. D. Zveze.

Kmečko - delavska zveza priredi od 1. februarja (četrtek) do 4. februarja (nedelja) zvečer socialno - gospodarski tečaj v Gorici. Lanskega tečaja K. D. Z. se je vdeležilo 80 fantov in mož iz dežele. Vdeležence lanskega tečaja vabimo, da se vdeležijo tudi letošnjega tečaja.

Pozivljamo vse, ki se želijo vdeležiti letošnjega tečaja K. D. Z. da vložijo čimprej pismeno prošnjo na tajništvo Zveze, Gorica, Via Mameli št. 5. in sicer najbolj pozno do 20. januarja.

Natančni program tečaja priobčimo v prihodnji številki »Gor. Straže«.

Tajništvo K. D. Z. v Gorici.

DNEVNE VESTI.

Gospodarski list. Prva številka drugega letnika Gospodarskega lista izide ta teden v spremenjeni obliki in s zelo zanimivo in praktično vsebino. Posebno veseli bodo naši vinogradniki članka o gnojenju vinogradov. Uredništvo je na splošno željo odprlo predal: »Uprašanja in odgovori«, v katerem bodo strokovnjaki-sotrudniki odgovarjali na stavljena vprašanja.

Razpisana učiteljska mesta v tržiškem okraju.

Tržiški okrajni šolski svet je izdal odlok z dne 2. dec. 1922., št. 2481, s katerim razpisuje več učiteljskih mest. Med temi prihaja za Slovence v poštevmesto nadučitelja na mešani dvorazredni šoli v Devinu in mesto nadučitelja in učiteljice na mešani dvorazredni šoli v Dobrodo. Ker so te postojanke za Slovence silne važnosti, pozivamo naše učitelstvo, da se za ta mesta gotovo potegne.

Učiteljem v vojaški službi!

Naša pol. organizacija v Gorici, je vložila na vojno ministrstvo zahtevo, naj oprostí vojaške službe vse one naše učitelje, ki so neobhodno potrebni našemu ljudstvu! Ker so ostali nekateri kraji brez šole. Vlada ne more vendar dopustiti, da ostane naša deca brez pouka in se pogrezne v analfabetizem!

Vodstvo naše pol. organizacije je prejelo od posebnega tajnika vojnega ministra Diaza odgovor, ki se glasi: »Po nalogu Nj. Ekscelece ministra imam

čast naznaniti Vaši organizaciji, da se bo prošnja, ki se tiče olajšav ljudskošolskim učiteljem v Julijski Krajini, naglo proučila in definitivno rešila«. Upajmo, da se »proučevanje« ne zavleče toliko časa, dokler učitelji odslužijo.

Pozor gospodarji in posestniki! Ako hočete biti poučeni o raznih gospodarskih vprašanjih, berite »Gospodarski list«. Naročnino, ki znaša za celo leto 12 lir, pošljite upravi Gospodarskega lista v Gorici Corso Verdi 32.

GOSPODARSTVO.

Kaj mora vsak pameten človek vedeti.

Včasih je teklo življenje silno mirno in gladko. Kmet je delal na polju leto za letom, redil je živino, gojil sadno drevje in vinsko trto in na jesen je prodajal svoje pridelke skoro vedno po isti ceni. Cene blaga so bile takorekoč stalne in če se je kakšna stvar podražila za 1 krajcar, je bilo že silno tarnanje in stokanje v celi deželi!

Danes so se pa razmere silno predručile. Danes se cena poljskih in obrtnih pridelkov izpreminjajo skoro vsak dan, in ne za en krajcar, temveč kar za lire.

Odkod ta izprememba?

Pred vojno smo imeli stalno denarno vrednost. Danes pa je po svetu vse polno papirnatega denarja, ki spreminja neprestano svojo veljavo, ker ni krit zadosti z zlatom in se po vrhu v vedno večji množini tiska. Razen tega imamo danes pred nosom že državne meje in zato uvažamo in izvažamo zelo mnogo blaga iz tujih držav. Večino industrijskih predmetov n. pr. poljsko orodje, obleko itd. uvažamo, iz tuine, in sicer iz Nemčije, Avstrije, Češko-slovaške, Jugoslavije itd. Vsaka teh držav pa ima drug denar z drugo veljavo, ki se v vsaki državi skoro vsak dan spreminja. Zato moramo skrbno zasledovati vrednost raznega, zlasti nam sosednega denarja. Zato prinaša »Straža« v vsaki številki poročilo o vrednosti različnega denarja. Njegova vrednost se določa na tako zvanih borzah. Kaj je borza bomo povedali v eni prihodnjih številki. Danes le poudarjamo, da so številke, katere objavljamo, važne tudi za kmeta. Naj pojasnimo stvar na nekaterih primerih.

Kmet iz Kobarida ima sorodnika v Ameriki, ki mu pošlje večkrat par dolarjev, recimo 100. Kaj naj naredi ta kmet: naj takoj zamenja ves denar, ali naj počaka? Tisti kmet, ki zasleduje »borzna poročila« in politiko, bo kmalu uvidel, ali

bo dolar še »skočil« ali ne. Če misli, da bo še »skočil«, bo zamenjal le toliko dolarjev, kolikor pač trenutno potrebuje denarja, ostanek bo pa pridržal. Če pa misli, da cena ne poskoči več kvišku, bo prodal vse naenkrat.

Ali pa: Kmet bi rad kupil obleko. Blago dobimo navadno iz Češkega. Zato je zani važno vedeti, kako »stoji« češka krona napram liri. Če misli, da se bo lira proti češki kroni dvignila, da bo torej češke krona cenejša postala, bo raie še nekoliko počakal, ker bo dobil v tem slučaju blago cenejše. Če pa misli, da bo češka krona zrastle, bo kupil takoj, in ne bo čakal na novo »draginjo«.

Ravno tako bo pameten kmet zasledoval tudi cene raznega blaga v tistih deželah, kamor mu svoje blago navadno prodajamo, in pa vrednost denarja tistih dežel ter jih primerjal z našimi. Če n. pr. kmet ve, da velja v Pragi 1 kvintal krompirja n. pr. 300 kron in velja 100 lir 200 čeških kron, bo znal zračunati, da velja kvintal krompirja v Pragi 150 lir. Kdor zna to izračunati, bo prav energično pogнал kupca izpred hiše, ki mu ponuja za kvintal krompirja 60 lir. (Odračunati je treba tukaj seveda carino in voznino).

Takih primerov bil lahko naštetih še mnogo, a naj zadostujejo le ti, ker že iz teh vsak kmet lahko razvidi, da mora danes tudi kmet zasledovati mednarodne blagovne in denarne cene, če noče trpeti škode.

Cene živil v Gorici pri razprodaji na drobno so bile 10. januarja sledeče: Česnik 1.60 0.60; kisle zelje 2 L; karfijski 1.20 kg; čebula 1 L; fižol navadni 2.60; kok 2.80; rimska salata 1.40; krompir 0.70 do 0.80; repa sladka 0.40; kisle repa 1 liro; zelen redič 1.50 L; mendeč 2.50 do 3 L; spinača 1.20; matavile 1.40 L; vrzote 0.50; sadje: rožici kg 1.40 do 1.60 L; 1 pomaranča 1.80 do 2 L; 1 kg kostanjev 1.50 do 1.60; 1 kg suhih fig 4 L; jabolke 1 L; orehi

Naročnina Goriške Straže za leto 1923 je naslednja:

Celo leto 15 lir - pol leta 8 lir - četrt leta 4 lire in za inozemstvo celo leto 30 lir. .: .: .:

3 do 4 L; Meso: goveje sprednje 7.20 L, zadnje 8.80 L; telatna sprednja 10 lir, zadnja 12 lir; svinjina sprednja 9 lir, zadnja 11 L. Živina: voli 1 kg žive ge 3.60 do 4.10 lir; Maslo: domače sveže 7 do 8 lir; liter mleka 1.40 do 1.60 lir; Med v sato-vju 10 lir kg; trčani med 12 lir; skuta 4 do 5 lir kg; jajca 0.65 do 0.70 komad. Seno 50 do 54 lir za 100 kg; slama 20 do 24 L; oves 96 do 98 lir; Drva za kur-javo 10 do 12 lir za 100 kg.

Darovi.

Za šolsko društvo daruje g. Benedikt Porž, nadučitelj v pok. 40 L. — Hvala!

Za Sirotišče: Breginjski »va-lete« kobariški duhovniki 50 lir.

Tomaževo žlindro dobite pri Zadrugi zvezi v Gorici, Corso Verdi 32.

Izjava *)

Ker je moja žena Vilhelmina Bremec pobegnila od doma, opozarjam tem potom slav. ob-činstvo, da za njena dejanja ali dolgove ne prevzamem nikake odgovornosti.

Aloizii Bremec
Lom Kanalski 78.

*) Za članke pod tem naslovom je uredništvo odgovorno le toliko, ko-likor zahteva tiskovni zakon.

Fotograf Anton Jerkič se ne vrne v hišo goriške ljudske po-sojilnice v Gospodski ulici, ka-kor se splošno govori, ampak ostane nadalje v sedanih pro-storih Corso G. Verdi 36, (prej Via Giardino.)

V Mariboru je na prodaj dvo-nadstropna vogalna hiša 3 min. od kolodvora z parketiranimi 8 stanovanji, kopalnimi sobami, električno razsvetliavo, veliko kletjo za obrt itd. Cena približ-no Lit. 120.000.

Resne ponudbe na pisarno dr. Medveščeka v Gorici.

Knjigarna K. T. D. v Gorici

ima med drugim v zalogi tudi sledeče knjige:

1. Dr. Žigon: Poezije Fran-ceta Prešerna.
2. F. Prešeren: Poezije, ure-dil L. Pintar.
3. Fr. Levstik: Poezije I.
4. Fr. Levstik: Poezije III.
5. Fr. Levstik: Poezije II.
6. Stritarjeva antologija.
7. Sardenko: Dekliške pesmi.
8. Vodnik: Žalostne roke.
9. V. Molè: Tristia ex Siberia
10. Golja: Večerna pesmarica.
11. Gregorčič: Poezije I. zv.
12. Gregorčič: Poezije IV. zv.
13. Gregorčič: Job.
14. M. Elizabeta: Iz moje ce-lice.
15. Debeljak: Francoska lirika
16. F. Zbašnik: Pesmi.
17. O. Župančič: V zarij Vi-dove.
18. I. Stritar: Strunam slovo.
19. Golar: Bob za mladi zob.
20. F. Bevk: Pesmi.

Društva na opozarjamo za sedanih čas, na sledeče kuplete: St. Premrl: Smokav kuplet. Ant. Grm: Kuplet.

PEKATETE NAJCENEJŠE TESTENINE.

To potrjujejo vse gospodi-nje, ki so napravile poskušnjo s tem, da so skuhale ob enem te in druge. Pekatete so se vedno zelo nakuhale.

Voščene sveče - kadilo
Svečarne J. K O P A Č
Ljubliana

Zastopstvo za Julijsko krajino
Knjigarna Kat. tiskovnega društva v Gorici

POHIŠTVO. Vsled pomanj-kanja prostorov prodam spal-ne sobe, jedilne sobe, kuhinjsko opravo ter posamezne ko-se po zelo znižanih cenah.
V. Grignaschi, ul. Morelli 49.

RAZGLAS.

Pri županstvu Solkan je na prodaj pod jako ugodnimi pogoji dobro ohranena opč. tehnična, katera vzdigne 79 stotov. Vsa nadaljna pojasni-la dobijo interese v obč. pisarni.

ŽUPANSTVO SOLKAN

župan:
Anton Poberaj.

Izšel je:

Vedež za l. 1923

in
Hišni prijatelj.

Dobiva se v Gorici v Knjig. K. T. D. MONTOVA HIŠA, V Trstu pri J. ŠTOKA via Milano 37.

CENA: Vedež lično vezan stane L 3. Vedež elegantno v platno vezan L 4.
Hišni prijatelj L 2.

Novoporočenci!

Razprodaja se mobilija kakor:

krasne omare, po-stelje in drugo iz Sol-kanskih izdelkov.
— Cene najnižje. —

Gorica, Riva Castello št. 8 (konec Raštela) :: ::

I. Kumar
Tolmin

Prodajalna mrtvaških pred-metov. Velika zaloga kinča za rakve vsake vrste.

Lastna delavnica za rakve in vence iz suhih cvetlic, o-bleke za mrtve, vsakovrstni žalni predmeti sveče iz pra-vega voska. Pajčolani, venci in šopki za neveste, birmance in za prvo sveto obhajilo.

Franc Bajt.

v Gorici, Via del Corno 13, I. je otvoril oblastveno konces-i-jonirani urad za spise, presta-ve, prepise, posredovanje pri kupu in prodaji nepremič-nim, najemih in posojilih.

Ustmena naročila se spre-jemajo ob četrtkih.

Dr. Alfonz Serjum,
Zdravnik v Tolminu

naznanja, da se je preselil v lastno hišo poleg učiteljskega. Istotam nahaja se tudi zobo-:: zdravniški atelje. ::

Kupujem kože

kun, lisic, podlasic i. t. d. in plačujem po najvišjih ce-nah. Windspach, «Albergo Gorizia», Gorica Corso Vitt. Em. 16.

ZDRAVNIK

Dr. Fr. Jakončič

ordinira v Gorici
v Gosposki ulici 6
od 9-11 in 3-4.

DR. A. GRUSOVIN

specialist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože.

periekcijoniran na dunajski kliniki.

Sprejema:

od 9-11 in od 3-7 ure.
GORICA (Piazza grande)
Travniki hiša Paternolli

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici
Corso Verdi „Trgovski Dom.“

**** Telefon št. 50. ****

Brzojavni naslov:
Ljubljanska banka.

Dejniška glavnica
in rezerve:

CENTRALA:
LJUBLJANA D 36 MILIJONOV

PODRUŽNICE: Brežice, Kranj, Metkovič, Celje,
Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obreštuje vloge na knjižice po 4 1/2 % Na daljšo odpoved veza-ne vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

Uradne ure za občinstvo 8 1/2—12 in od 3—5
Gb sobotah popoldne. ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

J. Lenassi Gorica, Via Trieste 16. Moka, sirk, oves, otrobi, kava, sladkor, špeh, olje, petrolej itd.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica
Corso Verdi 32 (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne
Regenchart & Rymann, vsakovrstno blago za poročence, kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno! Cene zmerne!

Pozor!

Velika razprodaja

ANDREJ MAVRIČ

manufakturna trgovina z izgotovljenimi oblekami

GORICA - - - Via Carducci št. 11 - - - GORICA

Zgoraj imenovana trgovina opozarja cenj. občinstvo, naj ne zamudi naj-ugodnejše prilike, nabaviti si po nizki ceni dobro manufakturno blago! — Vsled preselitve v lastno hišo in pomanjkanja prostorov se bode prodajalo raznovrstno žensko in moško blago, zimo, volno, blazine, ter sploh vse najpotrebnejše blago za **novoporočence**

pod tovarniško ceno.

Ponovno opozarja cenj. občinstvo, naj uporabi to priliko, ki bo trajala od 20. septembra 1922 do preselitve v lastno hišo št. 3 Via Carducci.

Za obilen obisk se priporoča

ANDREJ MAVRIČ.

Ne pozabite na domačo tvrdko!

Postrežba najboljša in točna!

Tekom meseca januarja deli tvrdka cenj. odjemalcem **KOLEDAR** za leto 1923.